EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGO ODJELJENJE

ODLUKA

Predstavka br. 27524/06
Duško VIDAKOVIĆ
protiv Crne Gore

Evropski Sud za Ljudska Prava (Drugo odjeljenje), zasijedajući 24. maja 2016. godine, u sastavu vijeća:

Işıl Karakaş, *predsjednik,*
Julia Laffranque,
Nebojša Vučinić,
Paul Lemmens,
Ksenija Turković,
Jon Fridrik Kjølbro,
Stéphanie Mourou-Vikström, *sudije,*
i Stanley Naismith, s*ekretar odjeljenja,*

Nakon razmatranja gore navedene predstavke podnijete 2. juna 2006. godine,

Nakon razmatranja primjedbi koje je podnijela tužena Vlada i primjedbe koje je u formi odgovora podnio podnosilac predstavke,

Nakon vijećanja, odlučio je kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnosilac predstavke, g-din Duško Vidaković, je crnogorski državljanin, rođen 1964. godine i živi u Baru. Njega je pred Sudom zastupao g-din M. Mirović, advokat iz Bara.

A. Okolnosti predmeta

1. Krivični postupak

2. Dana 8. septembra 1987. godine, podnosilac predstavke, vozač autobusa, učestvovao je u saobraćajnoj nezgodi u kojoj je dvoje ljudi poginulo.

3. Dana 17. avgusta 1988. godine, on je optužen za teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja.

4. Dana 11. novembra 2002.godine, nakon dva vraćanja na ponovno postupanje, Osnovni sud u Kotoru je podnosioca predstavke proglasio krivim u njegovom odsustvu i osudio ga na dvije godine zatvora. Dana 23. septembra 2004.godine Viši sud u Podgorici je potvrdio ovu presudu.

5. Iz spisa predmeta se može utvrditi da se u različitim okolnostima, podnosilac predstavke pozivao na svoje zdravstvene probleme i navodno putovanje u Italiju kao razloge zbog kojih se nije pojavljivao na pretresima, otpustio svog advokata, tražio izuzeće sudija i prijavio lažnu adresu kao mjesto boravišta.

6. Neodređenog datuma između 23. septembra 2004.godine i 28. februara 2005.godine, gore navedene presude su proslijeđene Osnovnom sudu u Baru radi izvršenja prema podnosiocu predstavke, kada je podnosilac predstavke i saznao za njih.

7. Dana 22. marta 2005.godine, Osnovni sud u Kotoru je ponovo pokrenuo postupak, na osnovu zahtjeva koji je podnosilac predstavke podnio 28. februara 2005.godine. Istom odlukom je određen pritvor podnosiocu predstavke zbog opasnosti da bi mogao da pobjegne.

8. Dana 9. maja 2005.godine, Osnovni sud je proglasio podnosioca predstavke krivim zbog ugrožavanja saobraćaja, osudio ga na dvije godine zatvora i zabranio upravljanje vozilima. Sud je naveo da je podnosilac na razne načine pokušao da prolongira postupak, uključujući i zdravstvene razloge, “zauzetost drugim poslovima”, otpuštanjem advokata, traženjem izuzeća sudija, dostavljanjem pogrešne adrese kao adrese na kojoj stanuje, i navodnim putovanjem u Italiju. Dana 19. decembra 2006. godine Viši sud je ukinuo ovu presudu.

9. Dana 30. marta 2007. godine, Osnovni sud u Kotoru je odredio pritvor podnosiocu predstavke kako bi se obezbijedilo njegovo prisustvo na sledećem saslušanju, s obzirom da se ni podnosilac predstavke ni njegov punomoćnik nijesu pojavili na prethodnom saslušanju koje je bilo zakazano za 29. mart 2007.godine, “čime su očigledno ometali” postupak. Sud je u ovom smislu naveo da se umjesto podnosioca predstavke pojavio njegov otac koji je donio potvrdu da se podnosilac predstavke nalazi u bolnici, ali je u priloženoj potvrdi navedeno da je podnosilac predstavke primljen i otpušten iz bolnice 26. marta 2007.godine.U svojoj odluci, sud dalje navodi, *inter alia*, da je postupak u toku pred sudom već 20 godina i da će dana 8. septembra 2007.godine zastareti.

10. U periodu između 12. aprila i 17. septembra 2007.godine zakazana su najmanje još četiri saslušanja, tačnije 12. aprila, 21. maja, 6. juna i 17. septembra 2007.godine, na kojima se podnosilac predstavke nije pojavio. Od 5. maja do 23. jula 2007.godine podnosilac predstavke se nalazio u bolnici.

11. Dana 14. marta 2008.godine Osnovni sud je proglasio podnosioca predstavke krivim i osudio ga na dvije godine zatvora. Sud navodi, *inter*

alia, da je podnosilac predstavke na razne načine svjesno odugovlačio postupak. Nije spominjao da li je postupak zastario.

12. Dana 5. maja 2008.godine podnosilac predstavke je uložio žalbu. On je naveo da je optužba protiv njega zastarjela i pozvao se na član 125 Krivičnog Zakonika (vidite donji stav 29).

13. Dana 12. februara 2009.godine, Viši sud je odbacio žalbu podnosioca predstavke i u nastavku *ex officio* potvrdio presudu koju je donio Osnovni sud 11. novembra 2002.godine. Sud je takođe našao da primjena ustavnih odredbi koje se odnose na zastarelost "se ne dovodi u pitanje jer ponovo pokrenuti krivični postupci nijesu krivično gonjenje (što je zaključeno presudom) ali su sprovedeni na zahtjev podnosioca predstavke i u njegovu korist".

14. Dana 24. marta 2009. godine podnosilac predstavke je podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, predlažući, *inter alia*, da postupci budu obustavljeni jer je krivično gonjenje zastarelo.

15. Dana 4. juna 2009.godine Vrhovni sud je potvrdio presudu Višeg suda, zaključujući da "sud je odlučio kako je gore navedeno, da su presude nižih sudova zasnovane na zakonu, da zakon nije prekršen u postupcima protiv [podnosioca predstavke] niti je bilo bilo kakvih značajnih procesnih povreda krivičnog postupka". Nije se direktno osvrtao na pitanje da li je krivično gonjenje zastarelo ili nije.

2. Druge relevantne činjenice

16. Između oktobra i decembra 2007.godine podnosilac predstavke je tražio izuzeće svih sudija Osnovnog suda u Kotoru, uključujući sudiju koji je sudio njegov predmet, na osnovu toga što je vodio postupak protiv njega iako je krivično gonjenje zastarelo, i tražio je da se predmet dodijeli drugom sudu. Ove zahtjeve je 14. decembra 2007.godine odbio Vrhovni sud.

17. Dana 21. januara 2008.godine, podnosilac predstavke je podnio krivičnu prijavu zbog zloupotrebe službenog položaja protiv sudije zaduženog za postupanje u predmetu protiv njega. U toj prijavi podnosilac predstavke je naročito naveo da sud treba da obustavi postupak protiv njega jer je krivično gonjenje zastarelo.

18. Dana 26. januara 2008.godine Osnovno državno tužilaštvo je odbacilo krivičnu prijavu podnosioca predstavke, oslanjajući se na zaključak krivičnog odjeljenja Saveznog suda, Vrhovnog suda i Vrhovnog vojnog suda od marta 1985.godine, u kojima se navodi da kada se jednom optuženi proglasi krivim u njegovom odsustvu, krivično gonjenje se ne može smatrati kao zastarjelo ukoliko se kasnije slučaj ponovo pokrene (vidite donji stav 30). Zaključak je očigledno objašnjen mišljenjem da ukoliko bi gonjenje moglo da zastari, to bi išlo u korist optuženima koji na lukav način uspijevaju da izbjegavaju suđenje. U odluci se takođe navodi da se podnosilac predstavke nije pojavio na saslušanjima zakazanim za 29. mart, 12. april, 21. maj, 6. jun i 17. septembar 2007. godine. Na ovu odluku se nije mogla uložiti žalba.

19. Dana 13. februara 2008. godine podnosilac predstavke se obratio Vrhovnom sudu, žaleći se da je njegovo gonjenje očigledno zastarelo. Dana 3. marta 2008.godine, Vrhovni sud je pismenim putem obavijestio podnosioca predstavke da suđenje u njegovom predmetu nije zastarjelo i pozvao se na zaključak iz 1985. godine.

20. Neodređenog datuma tokom 2008. godine, podnosilac predstavke je podnio zahtjev za nadoknadu protiv države jer je osuđen nakon što je gonjenje zbog određenog krivičnog djela zastarjelo.

21. Dana 9. marta 2010.godine, Osnovni sud je presudio protiv podnosioca predstavke, koju odluku su potvrdili Viši sud 6. jula 2010. godine i Vrhovni sud 26. oktobra 2010.godine. Viši sud se pozvao na zaključak iz 1985.godine, a Vrhovni sud je smatrao da se odredbe o zastarelosti ne primjenjuju ukoliko se period zastarelosti završava u toku ponovnog pokretanja postupka. Dana 12. jula 2011.godine Ustavni sud je odbio ustavnu žalbu podnosioca predstavke kao neosnovanu, pozivajući se na obrazloženje Vrhovnog suda.

22. Dana 28. novembra 2011.godine, Osnovni sud u Bijelom Polju je odbacio zahtjev podnosioca predstavke za dobijanje amnestije. Sud je naveo, *inter alia,* da je podnosiocu predstavke dana 8. aprila 2009.godine dostavljen sudski nalog od strane suda u Baru, a koji se odnosio na stupanje na snagu zatvorske kazne. Sledećeg dana je zastupnik podnosioca predstavke naveo da je boravište podnosioca predstavke u Mojkovcu i da sudski nalog treba biti proslijeđen sudu u Bijelom Polju. Nakon što su nadležni organi bezuspješno pokušavali da dostave sudski nalog podnosiocu predstavke u dva navrata u Mojkovcu, zatražili su asistenciju policije. Od policije su dobili informaciju da je podnosilac predstavke zapravo imao boravište u Baru na nepoznatoj adresi, nakon čega je izdata potjernica za podnosiocem predstavke.

B. Relevantno domaće pravo

1. *Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (objavljen u Sl. listu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije –br. 09/74, 11/74, 38/81 i 70/88)*

23. Članom 371 se predviđa da Savezni sud, Vrhovni sudovi republika i pokrajina i nadležni vojni sudovi donose načelne stavove vezano za pitanja relevantna za primjenu saveznih propisa

2. *Zakon o Saveznom sudu (objavljen u Sl. listu SFRJ br. 21/74, 20/82, 20/90 i 35/92)*

24. Član 33 propisuje da Savezni sud, Vrhovni sudovi republika i pokrajina i Vrhovni vojni sud održavaju zajedničke sjednice i, putem svojih delegata,dostavljaju zaključke o pitanjima relevantnim za primjenu saveznih propisa. Naročito, zajedničke sjednice će se održavati kada postoji

neusaglašenost između sudske prakse o pitanjima relevantnim za jednaku primjenu saveznih propisa.

3. *Krivični zakon Socijalističke Republike Crne Gore (objavljen u Sl. listu Socijalističke Republike Crne Gore br. 22/77, 25/77, 9/78, 17/84, 28/87, 27/89, 03/90, 56/92 i 21/93)*

25. Član 185 (3) propisuje da će osobi koja je učesnik u saobraćaju a iz nehata postupa suprotno saobraćajnim propisima, čime ugrožava ljudske živote i uzrokuje lakše tjelesne povrede, biti izrečena kazna zatvora do jedne godine.

26. Član 190 (5) propisuje da ukoliko krivično djeo iz dijela 185 (3) dovede do smrti jedne ili više osoba, izvršiocu će biti izrečena kazna zatvora od jedne do osam godina.

4. *Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije (objavljen u Sl. listu Savezne Republike Jugoslavije br. 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90, 54/90, 35/92, 37/93, 24/94, 61/01)*

27. Član 95 (1) predviđa, *inter alia,* da se krivično gonjenje ne može preduzeti nakon više od deset godina od kada je počinjeno krivično djelo za koje sud može izreći kaznu zatvora u trajanju od više od pet godina i manje od deset godina.

28. Na osnovu člana 96 (6), a u vezi sa članom 190 (5) Krivičnog Zakona Socijalističke Republike Crne Gore, zastara krivičnog gonjenja učinilaca nastupa u svakom slučaju kada prođe više od dvadeset godina od kada je počinjeno krivično djelo.

5. *Krivični Zakonik Crne Gore Crne Gore (Objavljen u Sl. listu Republike Crne Gore br. 70/03, 13/04, i 47/06, i Sl. listu Crne Gore br. 40/08, 25/10, 73/10, 32/11, 64/11, 40/13, i 56/13)*

29. Ovaj Zakonik je stupio na snagu 1. aprila 2004.godine i time su prestale da važe odredbe prethodnog zakona. Članovi 124 stav 1 i 125 stav 7, ipak, odgovaraju članovima 95 (1) i 96 (6) Krivičnog Zakonika Federalne Republike Jugoslavije.

6. *Načelni stav Krivičnih Odjeljenja Saveznog suda, Vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda Socijalističke Federativne Repubike Jugoslavije od 27. maja i 28. maja 1985. godine*

30. Navedeni načelni stav predviđa da kada presuda kojom je okrivljeni oglašen krivim u njegovom odsustvu, postane pravosnažna, krivično gonjenje ne može da zastari ukoliko krivični postupak bude ponovo otvoren.

7. Sudska praksa Vrhovnog suda Crne Gore (objavljena u Biltenu Vrhovnog suda 2014/2)[1]

31. Presudom od 24. januara 2014.godine Viši sud je X lice proglasio krivim u odsustvu, i osudio ga na godinu dana zatvora. Na osnovu zahtjeva X lica, postupak je ponovo pokrenut i 2. jula 2014.godine Viši sud je odbacio optužnicu jer je u međuvremenu krivično gonjenje zastarjelo. Dana 1. decembra 2014.godine Vrhovni sud je prihvatio zahtjev Vrhovnog državnog tužioca za zaštitu zakonitosti i našao da je odluka Višeg suda od 2. jula 2014.godine u suprotnosti sa zakonom. U odluci Vrhovnog suda Kzz.br. 11/14, eksplicitno se navodi da, kada se krivični postupak ponovo pokrene u odnosu na okrivljenog kome se sudilo u odsustvu, zakonske odredbe o zastarelosti se ne mogu primjenjivati bez obzira na to da li je rok predviđen zakonom u međuvremenu protekao. Na osnovu mišljenja Vrhovnog suda, ponovo pokrenuti postupci ne predstavljaju novo krivično gonjenje, s obzirom da je krivično gonjenje okončano donošenjem pravosnažne presude u odsustvu optuženog. Ponovo pokrenuti postupci se sprovode isključivo na zahtjev optuženog u čiju korist se postupak ponovo pokreće i u cilju ispitivanja ranije konačne presude.

ŽALBE

32. Podnosilac predstavke se žalio na osnovu člana 6 Konvencije na dužinu trajanja krivičnog postupka koji se vodio protiv njega i na nezakonitost osude, takođe u smislu navodnog nedostatka obrazloženja sudske odluke.

PRAVO

33. Kao “majstor karakterizacije”[2] Sud određuje zakonske činjenice bilo kojeg drugog prethodnog predmeta (vidite *Bouyid protiv Belgije* [VV], br. 23380/09, stav 55, Evropski Sud za Ljudska Prava 2015), i smatra da žalba podnosioca predstavke koja se odnosi na navodnu nezakonitost njegove osude treba da bude ispitana na osnovu člana 6 i 7 Konvencije.

---

[1] Bilten je dostupan na website-u Vrhovnog suda http://sudovi.me/podaci/vrhs/dokumenta/2014.pdf; relevantna odluka Vrhovnog suda je na str. 68-71

[2] Sud je taj koji ima pravo da žalbu podnosioca predstavke razmatra, odnosno podvede pod član Konvencije za koji smatra da treba, ukoliko se podnosilac predstavke nije pozvao na član ili se pogrešno pozvao na neki član u svojoj predstavci

I. ČLAN 6 STAV 1 KONVENCIJE

34. Kao što je gore navedeno, podnosilac predstavke se žalio na dužinu trajanja krivičnog postupka koji je vođen protiv njega, kao i da je osuda nezakonita u pogledu nedostatka obrazloženja od strane suda.

35. Relevantni dio navedenog člana glasi kako slijedi:

> "Svako, tokom odlučivanja o ... krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona."

A. Dužina trajanja krivičnog postupka

36. Podnosilac predstavke je tvrdio da njegov predmet nije bio kompleksan s obzirom da je on bio jedini okrivljeni i da je prije ratifikacije Konvencije od strane Crne Gore postupak trajao više od 15 godina, što takođe treba uzeti u obzir. Pored toga on navodi da se pojavljivao na svim ročištima, osim ukoliko nije uredno i blagovremeno pozvan ili ako nije bio u mogućnosti zbog zdravstvenih razloga. Naveo je da se 29. marta 2007. godine nalazio u bolnici, o čemu je sud bio uredno obaviješten, kao i u periodu od 5. maja do 23. jula 2007.godine. Podnosilac predstavke je podnio medicinsku dokumentaciju kojom je potvrdio hospitalizaciju u periodu između 5. maja i 23. jula 2007. godine. On nije osporio da nije bio prisutan ni na ostalim ročištima u 2007.godini na koje je Vlada ukazivala, niti je dao bilo kakvo objašnjenje u ovom smislu.

37. Vlada je navela da samo period nakon ratifikacije Konvencije spada pod nadležnost Suda *ratione temporis* i da za to vrijeme nije bilo perioda neaktivnosti domaćih sudova ili bilo kog drugog domaćeg organa koji se može pripisati državi. Takođe smatra da je sam podnosilac predstavke doprinio dužini trajanja postupka, jer je napuštao zemlju, što je za posljedicu imalo njegovo nepojavljivanje na određenom broju ročišta, naročito 29. marta 2007. godine, kao i u aprilu, septembru i novembru 2007. godine. Takođe je zloupotrijebio svoja proceduralna prava na način što je neosnovano podnosio zahtjeve za izuzeće i krivičnu prijavu protiv sudija koji su sudili ovaj predmet. Vlada je na kraju tvrdila da predmet podnosioca predstavke jeste bio kompleksan, i da u svakom slučaju nije zahtijevao hitno postupanje.

38. Sud će procijeniti razumnost dužine trajanja postupka u svijetlu posebnih okolnosti predmeta i uzimajući u obzir kriterijume iz sudske prakse, naročito kompleksnost predmeta, ponašanje podnosioca predstavke i relevantnih organa, kao i to koliko je bilo učešće podnosioca predstavke. (vidite, između ostalih, *Kudła protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, stav 124, Evropski Sud za Ljudska Prava 2000-XI).

39. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud navodi da period koji će se uzimati u obzir počinje 3. marta 2004. godine, kada je Konvencija stupila na snagu vezano za Crnu Goru (vidite *Bijelić protiv Crne Gore i Srbije*, br.

11890/05, stav 69, 28. april 2009. godine) a završava se 4. juna 2009. godine. Osporeni postupci su, s toga, u nadležnosti Suda *ratione temporis* za period od pet godina i tri mjeseca. Kako se postupak nije vodio pred sudom u periodu od 23. septembra 2004. godine do 22. marta 2005. godine, ovih šest mjeseci moraju biti oduzeti od navedenog perioda, tako da ostaje ukupan period od četiri godine i devet mjeseci.

40. Sud ne smatra da je ovo predmet naročite složenosti.

41. Kako bi se utvrdila razumnost dužine trajanja postupka, u obzir se takođe mora uzeti stanje predmeta na dan 3. marta 2004.godine (vidite, između ostalog, *Styranowski protiv Poland*, 30. oktobar 1998. godine, stav 46, *Izvještaj o Presudama i Odlukama* 1998-VIII; *Mikulić protiv Hrvatske*, br. 53176/99, stav 37, Evropski Sud za Ljudska Prava 2002-I). S tim u vezi se navodi da je u to vrijeme predmet bio pred drugostepenim sudom (vidite gornji paragraf 4). Nakon što je Konvencija stupila na snagu, domaći sudovi su donijeli drugostepenu presudu za manje od sedam mjeseci, i time završili postupak. Nakon što je postupak ponovo pokrenut 22. marta 2005. godine, za četiri godine, dva mjeseca i četrnaest dana, domaći sudovi su donijeli pet odluka na tri nivoa i doveli postupak do kraja, u periodu od četiri godine, dva mjeseca i 14 dana.

42. Dalje, podnosilac predstavke nije podnio dokaz ni pred Evropskim sudom ni pred domaćim sudovima da je 29. marta 2007. godine zaista bio u bolnici, ili pružio bilo kakvo opravdanje zbog čega se nije pojavio na ročištima zakazanim za april, septembar i novembar 2007.godine. Iste godine, ipak, on je bio u bolnici u periodu od 5. maja do 23. jula 2007. godine, što je skoro tri mjeseca (vidite gornje paragrafe 9-10 i 36). Iako je hospitalizacija podnosioca predstavke nesporno opravdan razlog za odsustvo, odlaganje postupka se ne može pripisati državi, već samo podnosiocu predstavke.

43. Dalje, Sud primjećuje da, osim nepojavljivanja na brojnim ročištima, kao što je gore navedeno, podnosilac predstavke je, takođe, tražio izuzeće sudija, podnosio krivične prijave protiv njih, davao otkaze punomoćja svom advokatu, putovao u inostranstvo i davao lažne adrese boravišta (vidite gornje paragrafe 5, 8-9, 11, 18 *in fine*, i 22), što je dodatno odužilo postupak.

44. Uzimajući u obzir gore navedeno, Sud smatra da je žalba podnosioca predstavke očigledno neosnovana, i mora biti odbačena u skladu sa članom 35 stav 3 (a) i (4) Konvencije.

B. Pravičnost krivičnog postupka u pogledu sudskog obrazloženja

1. Podnesci stranaka

45. Podnosilac predstavke se žalio da je njegova osuda nezakonita jer je krivično gonjenje navodno zastarjelo prije nego što je on optužen. Takođe se žalio na obrazloženje koje su dali domaći sudovi prilikom potvrđivanja

presude od 2002.godine i proglasili ga krivim nakon što je krivično gonjenje zastarjelo. On je tvrdio da je oslanjanje Vlade na zaključak iz 1985.godine neprihvatljivo jer je to zaključak koji je donesen u državi koja već odavno ne postoji.

46. Vlada je osporavala tvrdnje podnosioca predstavke. Navela je da je presuda kojom je podnosilac predstavke proglašen krivim bila zakonita i jasna i "u skladu sa zahtjevima pravne sigurnosti". Naročito, Vlada tvrdi da, kada se postupak ponovo pokrene, nakon što je jednom bio okončan *in absentia*, predmet ne može zastariti. Vlada se oslanja na zaključak iz 1985. godine (vidite gornji paragraf 30).

2. Zaključak Suda

47. Sud ponavlja da član 6 stav 1 obavezuje sudove da obrazlože svoje presude, ali se ne može smatrati da se traži detaljan odgovor na svaki argument (vidite *Van de Hurk protiv Holandije* 19. april 1994. godine, stav 61, Serija A br. 288; *Perez protiv Francuske* [VV], br. 47287/99, stav 81, Evropski Sud za Ljudska Prava 2004-I). Obim ove obaveze za davanje obrazloženja može varirati u odnosu na prirodu odluke. Štaviše, neophodno je uzeti u obzir, *inter alia,* različitost predloga koje stranka u postupku može iznijeti pred sudovima i različitost koja postoji kod država potpisnica u smislu ustavnih odredbi, običajnog prava, pravnog mišljenja i prezentacije i nacrta presuda. Prema tome, pitanje da li je sud propustio da ispuni obavezu da navede obrazloženje, koje proističe iz člana 6, se može samo razmatrati u svijetlu okolnosti predmeta. Ukoliko bi predlozi, ako bi bili prihvaćeni, bili odlučujući za ishod predmeta, zahtijevali bi poseban i hitan odgovor suda u presudi (vidite *Ruiz Torija protiv Španije*, 9. decembar 1994. godne, stav 29-30, Serija A br. 303-A; *Hiro Balani protiv Španije,* 9. decembar 1994. godine, stav 27-28, Serija A br. 303-B).

48. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud navodi da na osnovu relevantnih propisa koji su bili na snazi u to vrijeme, gonjenje krivičnog djela za koje se optuženi teretio, je zastarijevao nakon 20 godina (vidite gornji paragraf 28), koji rok je isticao 2007.godine u slučaju podnosioca predstavke. Ovaj stav je očigledno inicijalno prihvaćen od strane Osnovnog suda u Kotoru, s obzirom da se u njihovom rješenju o pritvoru protiv podnosioca predstavke navodi da krivično gonjenje u njegovom predmetu zastarijeva u 2007.godini (vidite gornji stav 9 *in fine*). U ovom smislu, Sud prihvata da predlozi podnosioca predstavke, ukoliko bi bili prihvaćeni, bi bili odlučujući za predmet, i kao takvi zahtijevali poseban i hitan odgovor suda.

49. Sud primjećuje da je Viši sud u svojoj odluci dao eksplicitno mišljenje da zakonske odredbe o zastari nijesu bile primjenjive na ovaj predmet (vidite gornji stav 13). Iako se Vrhovni sud nije direktno osvrnuo na ovo pitanje, potvrdio je odluku Višeg suda i zaključio da su se presude nižih sudova zasnivale na zakonu i da nije bilo povreda zakona (vidite gornji stav 15), čime implicitno podržava obrazloženje Višeg suda.

50. Dodatno, podnosilac predstavke je takođe bio dva puta obaviješten, prije okončanja krivičnog postupka, da suđenje protiv njega nije zastarjelo. Prvo je 26. januara 2008.godine Državno tužilaštvo odbacilo krivičnu prijavu podnosioca predstavke protiv sudije koji je sudio njegov predmet, oslanjajući se zaključak Saveznog suda, Vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda u martu 1985.godine. Odluka Državnog tužilaštva takođe sadrži obrazloženje zaključka a to je da, ukoliko bi krivično gonjenje moglo da zastari u situacijama kao što je to slučaj kod podnosioca predstavke, to bi išlo u prilog optuženima koji pokušavaju da izbjegnu suđenja (vidite gornji stav 18). Ubrzo nakon toga, 3. marta 2008.godine Vrhovni sud je takođe ispitao problem i obavijestio podnosioca predstavke da suđenje u njegovom predmetu nije zastarjelo, takođe se pozivajući na navedeni zaključak (vidite gornji paragraf 19).

51. U smislu gore navedenog, Sud smatra da domaći sudovi ne samo da su dostavili poseban i hitan odgovor na predloge podnosioca predstavke, već su to temeljno uradili u nekoliko prilika. S toga je žalba podnosioca predstavke u ovom smislu očigledno neosnovana, i mora biti odbijena u skladu sa članom 35 stav 3(a) i 4 Konvencije.

II. ČLAN 7 KONVENCIJE

52. Podnosilac predstavke se žalio da je presuda protiv njega bila nezakonita jer je gonjenje navodno zastarjelo. On je osporavao oslanjanje Vlade na zaključak iz 1985.godine.

53. Vlada je u svojim podnescima navela da je osuda kojom se podnosilac predstavke proglašava krivim zakonita i na osnovu gore pomenutog zaključka, navodi da kada se neki postupak ponovo pokrene nakon što je lice proglašeno krivim *in absentia*, predmet ne može da se smatra kao zastario (vidite gornji stav 46).

54. Kao što je već navedeno, žalba se ispituje na osnovu člana 7 Konvencije , u kojem je navedeno:

> "1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vrijeme kada je izvršeno, nije predstavljalo krivično djelo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne može se izreći strožija kazna od one koja je bila propisana u vrijeme kada je krivično djelo izvršeno.
>
> 2. Ovaj član ne utiče na suđenje i kažnjavanje nekog lica za činjenje ili nečinjenje koje se u vrijeme izvršenja smatralo krivičnim djelom prema opštim pravnim načelima koja priznaju civilizovani narodi."

55. Sud podsjeća da garancije sadržane u članu 7 treba da budu tumačene i primijenjene na način da omoguće sigurnu zaštitu od proizvoljnog gonjenja, osuda i kazni (vidite *S.W. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 22. novembar 1995. godine, stav 35, Serija A br. 335-B, i *C.R. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 22. novembar 1995. godine, stav 33, Serija A br. 335-C). Prema tome, uopšteno govoreći, obuhvata princip da samo zakon može definisati krivično djelo i definisati kaznu (vidite *Kokkinakis*

protiv Grčke, 25. maj 1993. godine, stav 52, Serija A br. 260-A). Termin "pravo" podrazumijeva kvalitativne zahtjeve, uključujući one za pristupačnost i predvidljivost. Pojedinac mora znati iz teksta relevantnih odredbi i, ukoliko je potrebno, uz pomoć sudske interpretacije, za koja djela i prekršaje će biti krivično odgovorni i koja će kazna biti izrečena za počinjeno djelo (vidite *Kafkaris protiv Kipra* [VV], br. 21906/04, stav 139-140, Evropski Sud za Ljudska Prava 2008, sa daljim referencama).

56. Sud je potvrdio kroz praksu da koliko god da su jasno napisane odredne zakona, u svakom pravnom sistemu, uključujući krivično pravo, neizbježan je elemenat sudijskog tumačenja. Uvijek će postojati potreba za objašnjenjem sumnjivih djelova kao i za prilagođavanje izmijenjenih okolnosti. Isto tako, iako je sigurnost izuzetno poželjna, ona može za posljedicu imati pretjeranu rigidnost a zakon mora da bude u stanju u korak sa okolnostima koje se mijenjaju**.** Shodno tome, mnogi zakoni su neizbježno formulisani izrazima koji, u većoj ili manjoj mjeri, jesu nejasni i čije su tumačenje i primjena stvar prakse (vidite, *mutatis mutandis*, *Kokkinakis protiv Grčke* gore citiran, stav 40). Uloga presuđivanja koja je povjerena sudovima je upravo da otklone preostale sumnje vezane za tumačenje (vidite, *mutatis mutandis*, *Cantoni protiv Francuske*, 15. novembar 1996. godine, stav 32, *Izvještaj o presudama i Odlukama* 1996-V). Član 7 Konvencije se ne može tumačiti kao da čini nezakonitim pojašnjavanje pravila krivične odgovornosti kroz sudsko tumačenje od slučaja do slučaja "uz uslov da je razvoj koji je rezultat toga konzistentan sa suštinom krivičnog djela i da može da se predvidi u razumnoj mjeri" (vidite *Del Río Prada protiv Španije* [VV], br. 42750/09, stav 92-93, Evropski Sud za Ljudska Prava 2013; *Vasiliauskas protiv Litvanije* [VV], br. 35343/05, stav 155, Evropski Sud za Ljudska Prava 2015; *S.W. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citirana, stav 36; i *Streletz, Kessler i Krenz protiv Njemačke* [VV], br. 34044/96, 35532/97 i 44801/98, stav 50, Evropski Sud za Ljudska Prava 2001-II).

57. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud primjećuje da relevantna zakonska odredba predviđa da krivično gonjenje u predmetima kao što je predmet podnosioca predstavke, zastarijeva dvadeset godina od dana kada je krivično djelo počinjeno. Ova odredba je uvedena kroz krivično zakonodavstvo 1976. godine, i ostala u sledećem zakonu koji je stupio na snagu 2003.godine (vidite gornje stavove 28 i 29).

58. Sud navodi da iz teksta zakonske odredbe ne proizilazi da li je takođe bilo primjenjivo u slučaju ponovnog pokretanja krivičnog postupka okončanog pravosnažnom presudom, bilo, da je to prije ili nakon isteka roka od dvadeset godina. S toga, u primjeni odredbe na ponovo pokrenuti krivični postupak, neizbježan je momenat sudijske interpretacije. Zakoni koji su bili na snazi u to vrijeme su predviđali da Savezni sud i Vrhovni sud tadašnje Jugoslavije, čiji je Crna Gora bila dio, treba da izdaju zaključak kako bi se otklonile nedosljednosti u sudskoj praksi i obezbijedila jednaka primjena propisa (vidite gornje stavove 23 i 24). Na osnovu ovih odredbi,

donesen je zaključak o ustavnim odredbama koje se odnose na krivično gonjenje i zastarelost već 1985. godine. Zaključkom je pojašnjeno da kada presuda kojom je optuženi proglašen krivim u odsustvu postane pravosnažna, krivično gonjenje ne može da zastari ukoliko dođe do ponovnog pokretanja postupka (vidite gornji stav 30). S toga, sudska interpretacija određenih zakonskih odredbi ovime otklanja postojanje svake sumnje o tome da li je krivično gonjenje postalo zastarelo ukoliko je tuženi proglašen krivim u odsustvu, a krivični postupak kasnije ponovo pokrenut.

59. Domaći sudovi, kada su sudili predmet podnosioca predstavke, imali su isti pristup, Osnovni sud prećutno a Viši sud i Vrhovni sud eksplicitno. Sud takođe navodi da je zaključak dosljedno sprovođen u crnogorskoj sudskoj praksi, kao što je primijenjen ne samo u predmetu podnosioca predstavke već i u skorijem predmetu gdje se javio isti problem (vidite gornji stav 31).

60. Dodatno, Državni tužilac je imao u vidu isto kada je odbio navode podnosioca predstavke da je krivično gonjenje zastarjelo, a to su uradili i građanski sudovi kada su odlučivali o zahtjevu za nadoknadu štete podnosioca predstavke (vidite gornje stavove 18 i 20-21).

61. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da su žalbe podnosioca predstavke u ovom smislu očigledno neosnovane i moraju biti odbijene u skladu sa članom 35 stav 3 (a) i 4 Konvencije.

Sa ovih razloga, Sud, jednoglasno,

Proglašava predstavku neprihvatljivom.

Sačinjeno na engleskom jeziku, u pisanoj formi, dana 16. juna 2016. godine.

Stanley Naismith	Işıl Karakaş
sekretar	predsjednik